

ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเองและอาจารย์

นายวิโรจน์ มหานิล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-384-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018157

117163390

THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SECONDARY
SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION,
EDUCATIONAL REGION EIGHT AS PERCEIVED BY THEMSELVES AND TEACHERS

Mr. Wirote Mahanil

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-384-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา ๘
ตามการการรับรู้ของตนเองและอาจารย์

โดย

นายวิโรจน์ มหานิล

ภาควิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

ผ. วิโรจน์

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

ผ. น. .....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์)

ผ. อ. .....อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

ผ. อ. .....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิโรจน์ มหานิล : ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเองและอาจารย์ (THE DESIRABLE
CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN SECONDARY SCHOOLS UNDER
THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL
REGION EIGH AS PERCEIVED BY THEMSELVES AND TEACHERS) อ.ที่ปรึกษา :
ผศ.ดร.วิระวัฒน์ อุทัยรัตน์, 208 หน้า. ISBN 974-581-384-2.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ตามการรับรู้ของตนเอง
และอาจารย์

ผลการวิจัยพบว่าผู้บริหารและอาจารย์มีการรับรู้ต่อลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในด้านคุณสมบัติส่วนตัว และคุณสมบัติทางวิชาการอยู่ในระดับมากทุกกลุ่ม ในด้าน
คุณสมบัติส่วนตัวมีลักษณะที่พึงประสงค์เรียงลำดับจากมากมาหาน้อย ดังนี้คือ มีความรับผิดชอบในหน้าที่
ที่รับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริตในการปฏิบัติงาน ให้ความยุติธรรมแก่ผู้ร่วมงานทุกระดับ มีจิตใจ
สงบปราศจากการคิดร้ายต่อผู้อื่น มีความรู้และเข้าใจอย่างลึกซึ้งเกี่ยวกับการจัดการศึกษาในระดับ
มัธยมศึกษา ในด้านคุณสมบัติทางวิชาการ มีลักษณะที่พึงประสงค์เรียงลำดับดังนี้คือ รู้และเข้าใจแนว
นโยบาย การจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารบุคลากรเป็นอย่างดี
รู้กฎหมายเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนและระเบียบราชการเป็นอย่างดี รู้และเข้าใจหลักสูตรมัธยมศึกษา
เป็นอย่างดี รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารการเงินของโรงเรียนเป็นอย่างดี

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ระหว่างผู้บริหารและอาจารย์ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเปรียบเทียบรายข้อ จะพบว่ามีบางข้อมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05

เมื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของผู้บริหารและอาจารย์ที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกันพบว่า
ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเปรียบเทียบรายข้อจะพบว่ามีบางข้อมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา .....
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา .....
ปีการศึกษา ..... 2534 .....

ลายมือชื่อนิสิต .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

C342450 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD : DESIRABLE CHARACTERISTIC/ADMINISTRATOR/SECONDARY SCHOOL/
EDUCATIONAL REGION EIGHT

WIROTE MAHANIL : THE DESIRABLE CHARACTERISTICS OF SCHOOL ADMINISTRATORS
IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF
GENERAL EDUCATION, EDUCATIONAL REGION EIGHT AS PERCEIVED BY THEMSELVES
AND TEACHERS. THESIS ADVISOR : ASST.PROF. WEERAWAT UTAIRAT, Ph.D.
208 PP. ISBN 974-581-384-2

The purposes of this thesis research were to study and compare the
desirable characteristics of school administrators in secondary schools under
the jurisdiction of the Department of General Education, Educational Region
Eight as perceived themselves and teachers.

The findings revealed that both administrators and teachers perceived
that the desirable characteristics of secondary school administrators were at
the high level in both the personal qualifications and professional
qualifications. With regards to the personal qualifications data showed that
qualifications which were rated at the highest level were the responsibility,
the honesty, the fairness, the harmlessness and the deep understanding
secondary school organization. Concerning the professional qualifications,
qualifications which were rated at the highest level were the understanding
towards the Department of General Education's policies, personnel
administration, school administrative laws and regulations, Secondary School
Curriculum, and school finance.

There is no statistical differences between the perceptions of
administrators and teachers regarding the desirable characteristics of
secondary school administrators when totally compared whereby only few items
were statistical differences at the .05 level.

There is no statistical significant differences among the perceptions
of administrators and teachers in difference sizes of schools regarding the
desirable characteristics of secondary school administrators when totally
compared whereby only few items were statistical differences at the .05 level.

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม .....

กิตติกรรมประกาศ

ในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยได้รับความกรุณาเอาใจใส่ ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ แนะนำเป็นอย่างดีจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิระวัฒน์ อุษัยรัตน์ อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ จึงขอขอบพระคุณท่านอาจารย์ เป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐนิภา คุปรัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ และรองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ที่ได้กรุณา ช่วยเหลือให้คำแนะนำ แก้ไขปรับปรุง โครงร่างวิทยานิพนธ์และเครื่องมือในการวิจัย จนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณศาสตราจารย์ ประคอง กรรณสูต ที่ได้กรุณาแนะนำสถิติในการ วิเคราะห์ และขอขอบคุณ คุณเจริญทร์ กองศรี และคุณชาลิณี เอี่ยมศรี จากภาควิชาวิจัย การศึกษาที่ได้ช่วยเหลือในการวิเคราะห์ข้อมูล

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ช่วยแก้ไขปรับปรุง เครื่องมือในการวิจัยในครั้งนี้ ขอขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียนและอาจารย์ผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 8 ทุกท่าน ที่ได้ให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถาม และเก็บ รวบรวมข้อมูลในการวิจัย

ขอขอบพระคุณ เพื่อน ๆ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่มีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ ด้วยดี

หากงานวิจัยนี้เป็นประโยชน์ต่อวงการศึกษายู่บ้าง ผู้วิจัย ขอขอบคุณความดีนี้แก่ ท่านอาจารย์ผู้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัยทุกท่าน และคุณแม่สุคันธา มหานิล คุณพี่เรือนแก้ว ศิริลักษณ์ ที่คอยสนับสนุนให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา

วิโรจน์ มหานิล

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญแผนภูมิ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วิธีดำเนินการวิจัย.....	11
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	14
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	14
2 เอกสาร วรรณคดี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
ความหมายของการรับรู้.....	16
ความหมายของผู้บริหารโรงเรียน.....	17
ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา.....	19
ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารโรงเรียน.....	23
มาตรฐานกำหนดตำแหน่งผู้บริหารสถานศึกษา.....	32

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ลักษณะผู้นำที่พึงประสงค์..... 43
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 51
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 56
	ประชากรที่ใช้ในการวิจัย..... 56
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 61
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 62
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 64
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 67
	ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 68
	ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ระดับการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8..... 78
	ตอนที่ 3 เปรียบเทียบเกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 8 98
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... 152
	สรุปผลการวิจัย..... 152
	อภิปรายผล..... 164
	ข้อเสนอแนะ..... 179
	รายการอ้างอิง..... 181
	ภาคผนวก..... 185
	ประวัติการศึกษาของผู้เขียน..... 208

สารบัญตาราง

ตารางที่	แสดงเกี่ยวกับ	หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	58
2	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....	62
3	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ.....	69
4	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ (ปี)	71
5	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน.....	73
6	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด (วุฒิ)	76
7	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามกลุ่มผู้ตอบ และรวมทั้งหมด.....	78
8	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามขนาดโรงเรียน.....	88
9	ความแปรปรวนของคะแนนตามการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกตามขนาดของโรงเรียน.....	98
10	ความแปรปรวนของคะแนนตามการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารและอาจารย์ ด้านคุณสมบัติส่วนตัว จำแนกขนาดโรงเรียน.....	100
11	ความแปรปรวนของคะแนนตามการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารและอาจารย์ ด้านและคุณสมบัติทางวิชาการจำแนก ตามขนาดโรงเรียน.....	102

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	แสดงเกี่ยวกับ	หน้า
12	ความแปรปรวนของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ของผู้บริหารและอาจารย์ จำแนกตามกลุ่มผู้ตอบและขนาดของโรงเรียน.....	104
12.1 - 12.8	วิเคราะห์ความแปรปรวน (มีผลปฏิสัมพันธ์ร่วม วิเคราะห์ต่อการควบคุมตัวแปรอิสระที่ละระดับ สลับกัน).....	126
12.9-12.14	การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการรับรู้ลักษณะ ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตามขนาดโรงเรียน ที่มีความแตกต่างกัน.....	146
13	จำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตการศึกษา 8 ในแต่ละขนาดที่เป็น ประชากรทั้งหมดและกลุ่มตัวอย่างแยกรายจังหวัด.....	186
14	แจกแจงกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารตามขนาดโรงเรียน แยกรายจังหวัด.....	187
15	แจกแจงกลุ่มตัวอย่างที่เป็น อาจารย์ตามขนาดโรงเรียน แยกรายจังหวัด.....	188
16	แสดงรายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างแบ่งเป็นขนาด และแยกรายจังหวัด.....	189

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่

แสดงเกี่ยวกับ

หน้า

1. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 6)..... 127
2. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 20)..... 129
3. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 24)..... 132
4. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 28)..... 134
5. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 39)..... 137
6. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 51)..... 139
7. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 56)..... 142
8. ค่าเฉลี่ยของคะแนนการรับรู้ลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา ในโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 ขนาด (ข้อ 60)..... 144